

REGERINGS- UPPDRAG OM VILDA POLLINATÖRER

Erik Sjödin
6 december
2018

Regeringsuppdraget ”Kartlägga och föreslå insatser för pollinering”

Projektgrupp på Naturvårdsverket:

Elin Forsberg, Hannah Östergård, Fredrik Granath, Lisa Björk, Marianne Ekberg och Erik Sjödin

- Sammanställa vilka insatser som görs i Sverige för att motverka nedgången av vilda pollinatörer. 16 april
- Föreslå insatser som kan vända utvecklingen. 1 nov.
- Naturvårdsverket ska beakta IPBES rapport från 2016 och EU-kommissionens meddelande om pollinatörer.
- Naturvårdsverket ska ta tillvara den kunskap som finns hos Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Kemikalieinspektionen, SLU och andra berörda myndigheter.

Kommissionens meddelande om pollinatörer

Tre prioriterade områden:

1. Öka kunskapen om minskningen av pollinatörer, samt dess orsaker och konsekvenser
2. Hantera orsakerna till minskningen
3. Öka medvetenheten, engagera hela samhället och uppmuntra till samarbete

Åtgärderna ska genomföras 2018-2020

Vad behövs? (Enligt IPBES)

1. Höj standarden för **reglering av bekämpningsmedel**
2. Främja integrerat växtskydd där **mindre mängd bekämpningsmedel** används
3. Ta hänsyn till indirekt och icke-dödlig påverkan vid riskvärdering av genmodifierade grödor
4. **Reglera förflyttning av odlade pollinatörer** (för att minska risk för sjukdomsspridning och invasiva arter)
5. **Utveckla försäkringssystem** för att minska risker för lantbrukare som utnyttjar ekosystemtjänster i stället för kemikalier i lantbruket
6. **Erkänn pollinering som en resurs i lantbruket**
7. Stöd lantbruk som satsar på en **mångfald av grödor** – diversifierat lantbruk
8. **Bevara och återskapa grön infrastruktur** (ett nätverk av livsmiljöer som pollinatörer kan röra sig emellan) i **odlade och urbana landskap**
9. Utveckla långsiktig **övervakning** av pollinatörer och pollinering
10. Finansiera forskning i samarbete med lantbrukare för att öka skördarna i **ekologiskt lantbruk**

Befintliga insatser i delredovisningen

Totalt identifierades 99 insatser, varav 30 specifikt inriktade på pollinatörer.

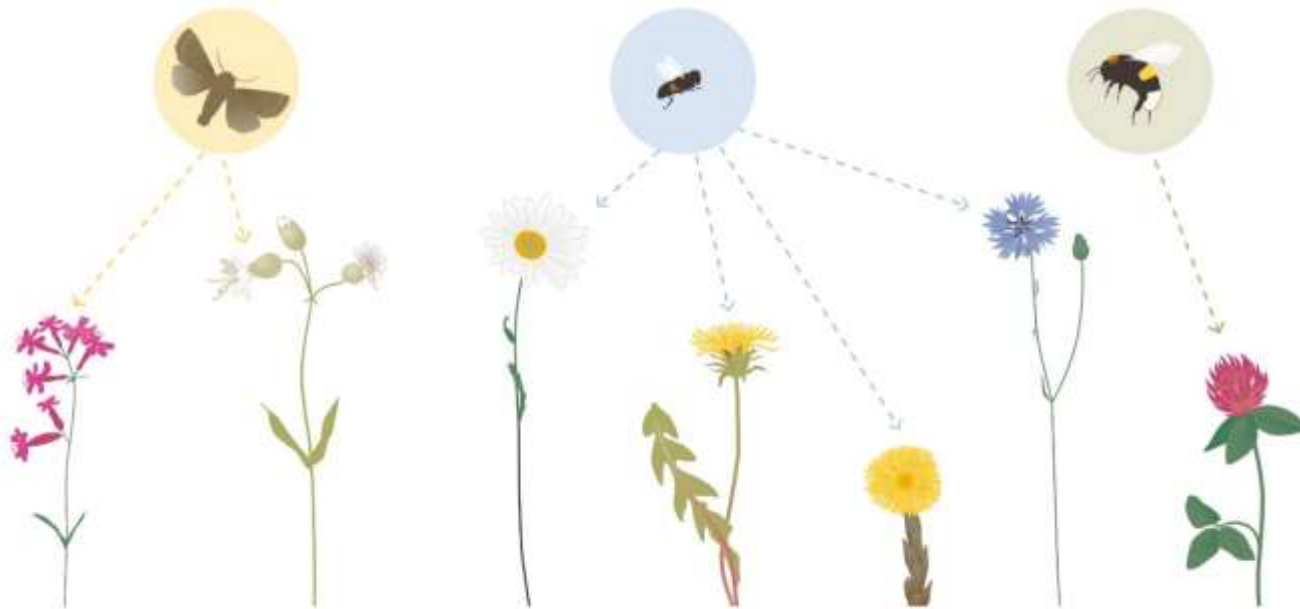
Antal insatser fördelade efter landskapstyp

(varav specifika inom parentes)

- Jordbrukslandskap 42 (17)
- Skogslandskap 10 (0)
- Urbana områden 10 (3)
- Infrastrukturmiljöer 13 (1)
- Landskapsövergripande och övriga 24 (9)

Pollinering – en väv av interaktioner

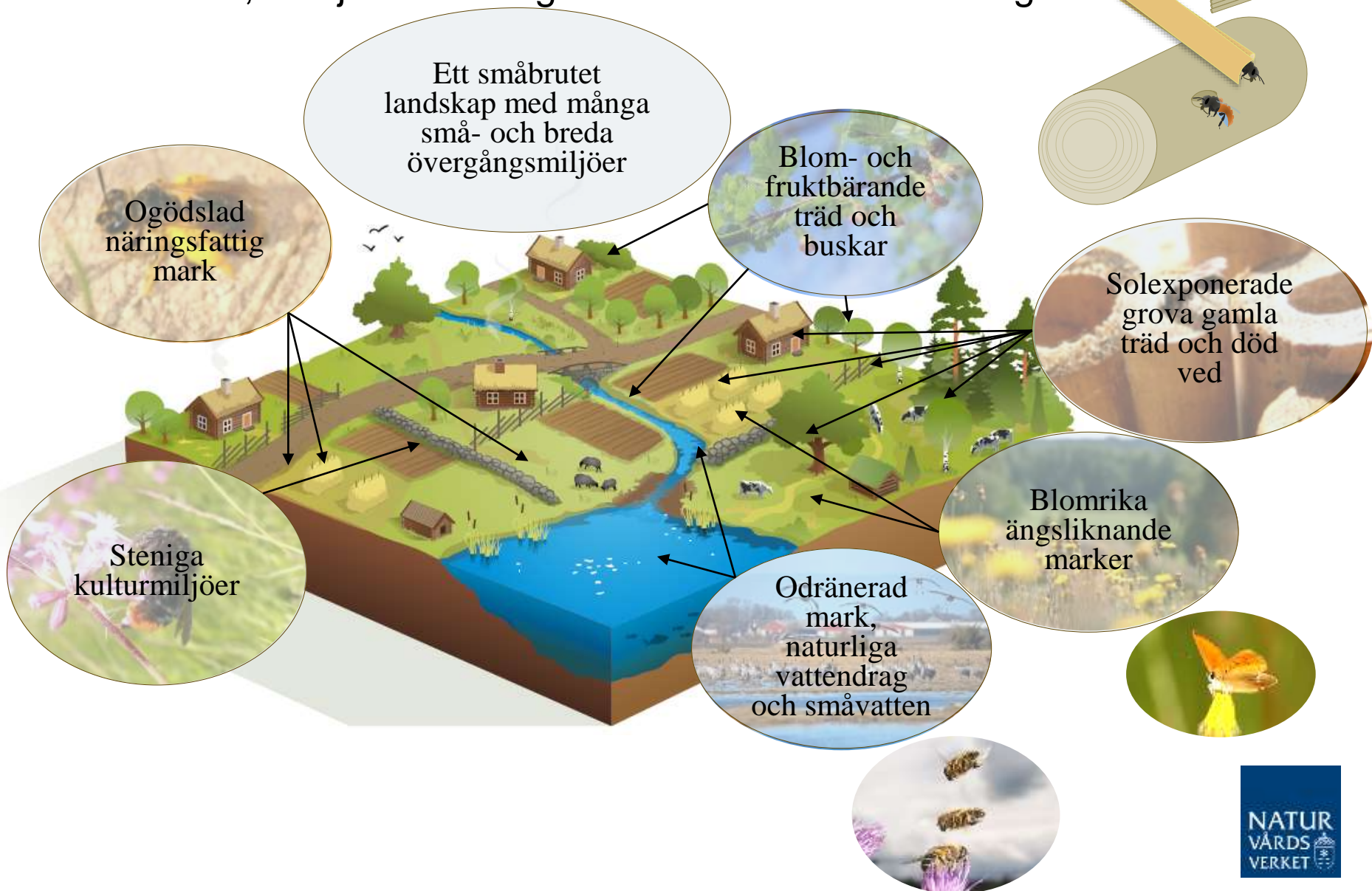
Mångfald av pollinatörer innebär en försäkring om god skörd av pollinerad gröda även extrema år. I vilda växtpopulationer behövs en mångfald av både pollinatörer och värdväxter för att upprätthålla samspelet i tid och rum. Det här regeringsuppdraget hanterar vilda pollinatörer.

Historisk tillbakablick - odlingslandskapet

Överflöd på livsmiljöer med hög kvalitet. År 1850 fanns det ca 1,6 miljoner ha ängs- och betesmarker i Sverige.

Problembild enligt IPBES (pollinatörer generellt)

- Bristande tillgång på livsmiljöer
- Intensivt jordbruk och användning av bekämpningsmedel
- Övergödning, invasiva främmande arter, klimatförändringar, odlade bin

Tack Riccardo Bommarco och Pernilla Borgström, SLU, för översättning från IPBES.

Hot enligt rödlistan (per artgrupp)

Bin: igenväxning, igenplantering, bekämpningsmedel, ökad näringsbelastning, intensifierat jordbruk

Fjärilar: igenväxning, igenplantering, avverkning, ökad näringsbelastning

Beskuggade gamla grova träd och igenväxande åkerholmar

Rationellt brukade stora sammanhängande åkrar

Tät och mörk skog

Äng har blivit åker

Stenmurar växer igen med buskar

Dränerad mark, kulverterade och rätade vattendrag

Igenväxande naturbetesmarker

Blomflugor: avverkning, dikning/torrläggning och igenväxning

Tack Niklas Johansson och Karin Ahrné, ArtDatabanken för hjälpen med hot mot rödlistade pollinatörer.

Förslag till regeringen för vilda pollinatörer i jordbruket

I linje med förslagen i den nya "Strategi för biologisk mångfald i jordbrukslandskapet"

- Regeringsuppdrag till SJV, NV och länsstyrelserna att göra en fördjupad nationell analys av vad som krävs avseende areal och kvalitet av ängs- och betesmarker för att miljö kvalitetsmålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv* ska kunna uppnås.

I slättbygd

- Höja ersättningen för omställning till ekologisk produktion
- Återinföra miljöersättning för skötsel av småbiotoper
- Anpassa och införa ersättning för att skapa småbiotoper

Främst i skogs- och mellanbygd

- Se över ersättningarna till restaurering och skötsel av betesmarker och slätterängar

Förslag till insatser i skogen

- Utveckla målbilder och rådgivning för att gynna pollinerande insekter
- Minska kraven på återplantering i delar av hyggen

Förhållningssätt: grön infrastruktur

Landskapsperspektiv bör ligga till grund för prioriteringar.
Insatser bör prioriteras där det finns förutsättningar att lyckas.

Insatser i urbana och exploaterade miljöer

Förslag till nya regeringsuppdrag till:

- Trafikverket
- Svenska kraftnät

Insatser i urbana och exploaterade miljöer

- Naturvårdsverket - stimulera åtgärder i sandiga miljöer, t.ex. genom ny vägledning om efterbehandling av grustäckter
- Särskilda insatser inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)
- Information om värdet av pollinering och hur kommuner, fastighetsbolag och allmänhet kan beakta och gynna vilda pollinatörer vid planering, anläggning och förvaltning av mark.

Integrerat program för miljöövervakning, medborgarforskning och forskning om pollinering

- Utred förutsättningar för etablering av långsiktiga ekologiska studieområden
- Projekt och ramverk för medborgarforskning
- Inventera forskningsbehov och förstärka expertnätverk
- Utökad miljöövervakning, t.ex. NILS och Remiil
- Utveckla habitatmodeller för pollinatörer och pollinering

Pollinering berör alla
och
alla kan bidra

Kommunikation och ökad medvetenhet

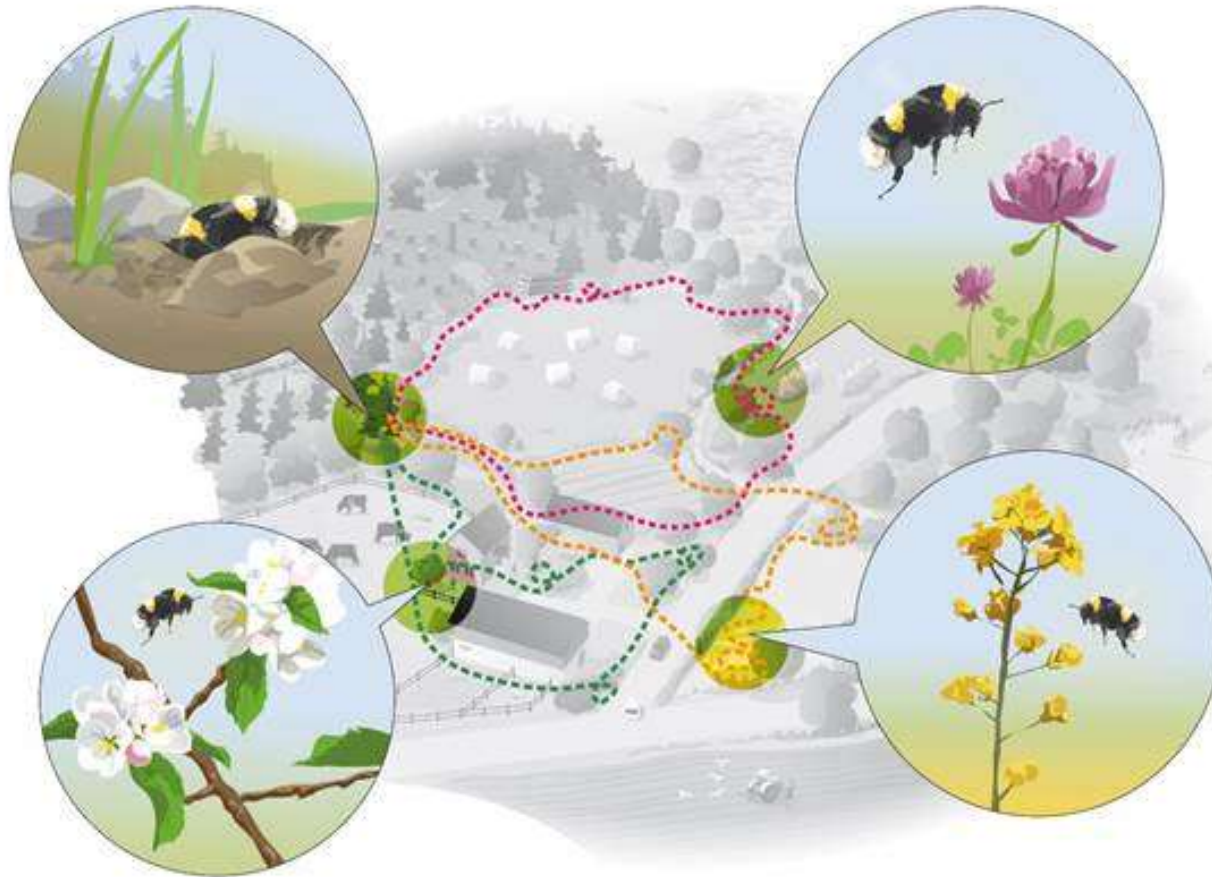
- Kommunikationsinsatser för ökad medvetenhet om pollinering och pollinatörer
- Information om värdet av pollinering och hur kommuner, fastighetsbolag och allmänhet kan beakta och gynna vilda pollinatörer vid planering, anläggning och förvaltning av mark.
- Skyddade områden - vägledning och bidrag till länsstyrelserna för att stärka situationen för pollinatörer och blomm växter.

Övriga bedömningar

- Användning av växtskyddsmedel
  - Finns redan ett omfattande regelverk
  - Ökad andel ekologisk odling (mål i livsmedelsstrategin) bidrar till minskad användning av växtskyddsmedel
  - Genomför miljömålsrådsåtgärd om skyddszoner och skyddsavstånd
  - Mer lättillgänglig information om bifarliga medel på gång

Tack!

Coalition of the willing of pollinators

- Ett initiativ som lanserades av Nederländerna efter att IPBES sammanställt sin rapport om pollinatörer
- Sverige skrev under sommaren 2018
- Parterna förbinder sig bl.a. att
  - vidta åtgärder för att skydda pollinatörer och deras livsmiljöer
  - dela med sig av erfarenheter
  - söka samverka med ett brett spektrum av aktörer
  - utveckla forskning för att öka kunskapen om bevarande av pollinatörer